

Orde scheppen in plaats van chaos bestrijden

Innovatieve politiek -- een partij-overstijgend politiek programma

Auteurs: Peter van Hoesel en Peter Schuttevaar, beiden lid van het Netwerk voor Politieke Innovatie

De huidige lokale en landelijke politieke partijen zijn verwickeld in een gevecht tegen de chaos. Men probeert te voorkomen dat problemen erger worden. Als de werkloosheid bijvoorbeeld te hard op loopt dan probeert men daar met extra maatregelen iets aan te doen. Als blijkt dat mensen zich in bepaalde wijken onveilig voelen dan wordt er een extra blik ambtenaren opengetrokken. Er komen altijd maar regels bij en er gaan er geen meer weg. Een verstrengeling tussen politiek, experts en uitvoerenden, die wij de 'ijzeren driehoek' noemen, houdt deze onnodige stroom aan regels in stand (zie <https://npi.pleio.nl/90miljard>).

Veel Nederlanders kennen het Tv-programma waarin men al te ijverige verzamelaars helpt om hun huis weer leefbaar te krijgen. Het huis der Nederlandse samenleving is daar ook aan toe. De huisbaas – de overheid – kan niets weggooien en heeft ons land bijna onbegaanbaar gemaakt met overtollige regels. Dat leidt tot talloze absurde situaties waar het ene beleid op het andere botst. Het vreemde is dat alle politieke partijen zich bij deze situatie hebben neergelegd, zoals veel levensgezellen zich ook neerleggen bij de verzamelwoede van hun partner. Men probeert de chaos binnen de perken te houden in plaats van dat men ruimte en orde schept.

Het overgrote deel van de Nederlandse ambtenaren moet daardoor in het huis der Nederlandse regels al schuifelend en op de tast zijn weg zoeken. Dat levert weinig werkvreugde op en het is alleen daarom al een zegen als externen eens orde op zaken komen stellen. Om die reden willen wij met dit partij-overstijgende programma een alternatieve politieke houding presenteren die zowel de bestaande als eventuele nieuwe politieke partijen aan kunnen nemen. Het gaat om een houding die niet uit is op beperking van de chaos, maar op het scheppen van orde. Een houding die er niet van uit gaat dat men burgers met prikkels in actie brengt maar die de dandrang van burgers met coördinerende structuren wil ondersteunen. Een houding waarbij geen sprake is van dienstbaarheid aan dode systemen maar aan mensen van vlees en bloed. Vanuit het NPI willen we bijdragen aan het ontstaan van een dergelijke houding.

Aan de basis van dit programma ligt een masterplan in 4 stappen. Dat masterplan beoogt om per overheidsorganisatie, bijvoorbeeld een provincie of een ministerie, grote schoonmaak te houden. Het verloop is overeenkomstig het genoemde Tv-programma:

Nr. Stap van masterplan	Vergelijk verzamelwoede
1 alle ambtenaren worden (tijdelijk) ontslagen	bewoner verlaat het huis
2 de regelgeving van de betreffende organisatie wordt gesaneerd volgens de zogenaamde 'zero-base' benadering (zie bijv. http://en.wikipedia.org/wiki/Zero-based_budgeting)	de boel wordt uitgemest
3 De ambtenaren worden om- of bijgeschoold	de huisbewoner krijgt elders tijd voor reflectie
4 Een deel van de ambtenaren komt terug in aangepaste formatie, volgens de principes van de zogenaamde 'gouden cirkel' (zie https://npi.pleio.nl/file/download/22678082)	de huisbewoner komt terug om mee te helpen bij de herinrichting

Bij de sanering zal blijken dat veel van de oude regels niet meer toepasbaar zijn. Ze zijn niet meer van deze tijd. Op tal van terreinen is daarom behoefte aan nieuwe oplossingen. Dat zijn als het ware de nieuwe meubels waarmee men het huis weer opnieuw inricht omdat veel van de oude meubels niet meer bruikbaar blijken. In het onderstaand overzicht hebben we de vijf belangrijkste thema's genomen waarvan wij verwachten dat het huidige beleid niet meer bruikbaar is omdat het een complexe lappendeken is geworden. Het nieuwe beleid dient eenvoudiger en hanteerbaarder te zijn. Per thema geven we voorbeelden van dergelijk nieuw beleid. In samenhang vormen deze voorbeelden een basis voor een inhoudelijk politiek programma.

Nieuwe maatregelen per thema

Sociale zekerheid en arbeid. Alle bestaande sociale zekerheid wordt vervangen door een ruimhartig basisinkomen voor iedereen, waarbij kan worden gedacht aan 1000 euro per volwassene per maand. Bovendien worden alle arbeidscontracten vervangen door tijdelijke overeenkomsten, bijvoorbeeld in de vorm van projectcontracten.

Resultaat: nagenoeg iedereen heeft toegang tot de arbeidsmarkt, de arbeidsproductiviteit is optimaal terwijl de werkdruk beperkt blijft, ondernemerschap krijgt een forse impuls.

Belasting. Alle bestaande belastingen worden vervangen door een systeem van consumptiebelasting in de vorm van een uniform tarief; in geval van bedrijven kan dit transactiebelasting worden genoemd. Tevens worden alle aftrekposten en toeslagen afgeschaft. Aangezien er geen inkomstenbelasting meer wordt betaald, moeten de inkomensniveaus dienovereenkomstig worden verlaagd. De hoogte van het belastingtarief wordt bepaald door de omvang van de publieke uitgaven, waarbij na een overgangperiode een plafond kan worden ingesteld van 40% van het BNP. Om ervoor te zorgen dat er toch sprake is van een progressieve belasting dient dit stelsel te worden gecombineerd met voornoemd basisinkomen.

Resultaat: de drempels naar de arbeidsmarkt worden fors verlaagd, er zijn milieuwinsten, enorme besparing op bureaucratie, pensioensparen wordt sterk vereenvoudigd.

Financiën. Uitgangspunt van beleid is dat inkomsten uit rente en uit de daarvan afgeleide financiële transacties maximaal kostendekkend is voor de apparaatskosten van een bank. Dat betekent ook dat alle onnodige vormen van handel in effecten en derivaten aan banden wordt gelegd. Flitstransacties worden verboden. Risico's van financiële instellingen dienen niet langer voor rekening te komen van de belastingbetaler maar van de financiers van de betreffende instelling. Maatregelen die daarbij kunnen helpen zijn: maximering van de omvang van het beheerde kapitaal, vergroting bufferkapitaal, riskante activiteiten apart beheren.

Resultaat: voorkomen van financiële luchtballonnen, de automatische geldstromen van wie 'vlijtig' is naar wie 'rijk' is worden gestopt, resulterend in een rechtvaardiger verdeling van welvaart.

Vastgoed. Grondbezit dient in principe bij de overheid te berusten. De mogelijkheden voor onteigening van grond worden verruimd. Herbesteding van leegstaande gebouwen wordt ruim gefaciliteerd. De overheid krijgt tevens meer mogelijkheden om panden die langdurig leegstaan te laten verwijderen. Woningcorporaties dienen weer voor voldoende betaalbare en duurzame woningen te zorgen. Het toepassen van innovatieve en tevens goedkope bouwtechnieken dient makkelijker gemaakt te worden, onder meer door een versoepeling van het rijksbouwbesluit. De aftrekbaarheid van hypothecaire leningen dient volledig te worden afgeschaft, waarbij wel voor een tijdelijke compensatieregeling moet worden gezorgd. De overheid voorziet in een huisvestingsfonds waarmee leningen tot 3 ton tegen het tarief van langjarige staatsleningen kunnen worden verkregen.

Resultaat: speculatie met vastgoed wordt tegengegaan, financiële luchtballonnen worden voorkomen, zowel de huurmarkt als de koopmarkt worden toegankelijker door lagere prijzen.

Zorg. Het basisarrangement dient uit de belastingen te worden betaald, vergelijkbaar met het publieke onderwijs. De zorgtoeslag kan dan verdwijnen. Het basisarrangement moet alleen noodzakelijke zorg bevatten en onnodige behandelingen tegengaan. De perverse prikkels worden uit het bestaande basispakket en de AWBZ- gehaald. Alle zorg buiten het basisarrangement wordt betaald uit andere bron: aanvullende verzekeringen, private uitgaven, mantelzorg e.d. De dominantie van verzekeraars en farmaceuten moet worden verkleind ten gunste van zorginstellingen en patiënten. Ziekenhuizen moeten op belangrijke dossiers zoals 'specialisatie' rechtstreeks door de overheid worden aangestuurd. Preventieve zorg is gemiddeld twee keer zo rendabel als curatieve zorg. Een andere verdeling van investeringen is daarom nodig.

Resultaat: de toegang tot noodzakelijke zorg blijft volledig gehandhaafd, ook voor lagere inkomens, terwijl er voor andere vormen van zorg ruimere marktmogelijkheden ontstaan.

Meer voorbeelden van alternatieve maatregelen zijn te vinden in het boek "Partij van de Eenvoud" van Peter van Hoesel (zie <https://npi.pleio.nl/file/download/19708252>).